

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE BESCHERMING ALS
MONUMENT, STADS- EN DORPSGEZICHT**

DE VLAAMSE MINISTER VAN CULTUUR,
GEZIN EN WELZIJN,

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreet van 22 februari 1995 ;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, §1, I, 7°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 19 december 1997 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 24 april 1997 houdende vaststelling van de ontwerplijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 januari 1998,

B E S L U I T :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976:

Wegens zijn artistieke en historische waarde:

- als monument:

Poortakkerkapel en -klooster, kloostertuin met tuinkapel, vml. weeshuis en aalmoezenierswoning, gelegen te Gent (Gent), Oude Houtlei 54, 56; Wellingstraat 32;

bekend ten kadaster:

Gent, 15e afdeling, sectie F, perceelnummers 1629G, 1629KDEEL, 1629N, 1641C.

Wegens zijn historische waarde:

- als stadsgezicht:

tuin en onmiddellijke omgeving van het kloostercomplex van Poortakker zoals op bijgevoegd plan, gelegen te

Gent (Gent), Holstraat 117; Oude Houtlei 50, 52, 56, 58; Wel-
lingstraat 32;
bekend ten kadaster:
Gent, 15e afdeling, sectie F, perceelnummers 1628B, 1628C,
1629KDEEL, 1630B, 1634D, 1635H, 1677MDEEL.

Art. 2.

De **historische** waarde van het **monument** wordt als volgt omschreven:

De Poortakkerkapel van 1873-74 met bijbehorend kloostercomplex en voormalig weeshuis opgericht in binnenblok, refereert door de locatie, de overgenomen benaming en het verwante bouwtype, in het bijzonder van de kapel, aan de site van het Sint-Aubertusbegijnhof gesticht omstreeks 1278.

De bouw van de in zijn totaliteit goed bewaarde kloostersite, was mogelijk door het mecenaat van Joseph de Hemptinne, promotor van de neogotiek te Gent. Het is een belangrijke realisatie van voornamelijk neogotische kunstenaars waaronder Arthur Verhaegen, een voorvechter van de neogotische beweging, en van Jean Baptiste Bethune, grondlegger van de neogotiek in Vlaanderen. In deze context vormt Poortakker een representatieve getuige van het katholiek reveil en de daarmee gepaard gaande neogotische beweging, die tekenend waren voor de tweede helft van de 19de eeuw.

Tevens illustreert de bouwtypologie, als klooster aanvankelijk met weeshuis, de cruciale rol die in die historische periode op maatschappelijk-sociaal vlak nog werd vervuld door religieuze instellingen.

De grotendeels behouden typische kloostertuin met tuinkapel achter het zusterverblijf vormt een onafscheidelijke component van de kloostersite.

De historische waarde, meer bepaald de **architectuurhistorische** waarde van het **monument** wordt als volgt omschreven:

De gebouwen zijn van belang als eerste architecturaal oeuvre van ingenieur-architect Arthur Verhaegen (1847-1917), voornamelijk een ontwerper van grote complexen als kloosters, leerling en een van de belangrijke naaste medewerkers van Jean Baptiste Bethune. Het bouwwerk in neogotische stijl is als resultaat van het samenwerkingsverband van Arthur Verhaegen met Jean Baptiste Bethune en Florimond Van de Poele, stilistisch bovendien bijzonder belangrijk en illustratief voor de Bethuniaanse neogotiek te Gent.

De Poortakkerkapel is merkwaardig door zijn assymetrische compositie. Het interieur is, typerend voor de neogotiek, uitgewerkt als een gezamenlijk totaalkunstwerk waarbij architectuur, decoratie en meubilair, met een groot aandeel van Bethune, op elkaar afgestemd zijn.

Ook het interieur van de kloostergebouwen, met name van het kloosterslot en het vroeger wees- en retraitehuis, valt op door zijn grote authenticiteit en bijzondere bouwkundige details die aan het geheel een grote samenhang verlenen.

De bijbehorende aalmoezenierswoning, geconcipeerd volgens een ontwerp van 1877 en later in dezelfde stijl verhoogd, is een interessant voorbeeld van een neogotisch woonhuis-type. Als integraal deel van het kloostercomplex bezit het een signaalfunctie aan de straat.

De **artistieke** waarde van het **monument** wordt als volgt omschreven:

De kapel en het bijbehorend kloostercomplex vormen een fraai en kwaliteitsvol voorbeeld van Bethuniaanse bouwkunst, een constructie van vooraanstaande kunstenaars van de neogotiek, namelijk A. Verhaegen in samenwerking met J. B. Bethune en Florimond Van de Poele. Het goed bewaard geheel dankt zijn architecturale kwaliteiten onder meer aan het totaalconcept en de consequente eenheidsstijl.

De typisch neogotische polychrome aankleding van het kapelinterieur is een zeer geslaagde uiting van een gezamenlijk totaalkunstwerk en van een kunstambachtelijke creatie in de geest van de Gentse Sint-Lucasneogotiek. Naast Bethune, als ontwerper, verleenden kunstenaars als A. Verhaegen, A. Bressers en J. Casier hun medewerking. De monumentale decoratie en het kapelmeubilair vormen stilistisch een harmonisch geheel. De figuratieve gekleurde glas-in-loodramen worden gerekend tot de productie van de voornaamste vertegenwoordigers van de Gentse neogotische glazenierskunst.

Talrijke goed bewaarde authentieke interieurelementen van het klooster en voormalig weeshuis getuigen van een smaakvolle afwerking in een typische sobere stijl.

De **historische** waarde van het **stadsgezicht** wordt als volgt omschreven :

De versnipperde kleinere tuin met voormalig bijgebouw van het kloostercomplex, vormt als oorspronkelijk onderdeel van de kloostersite een omgevingselement dat historisch en visueel bij Poortakker hoort.

De aanpalende rijhuizen aan de Oude Houtlei en het huisje tegen de zijtoegang in de Wellingstraat, vormen door hun inherente visuele en/of functionele samenhang en door hun beeldbepalend karakter wezenlijke omgevingselementen die de intrensieke waarde van Poortakker als monument tot zijn recht laten komen.

Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 26 MAART 1998

Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS.